DECLARAŢIE
cu privire la poziţia
Partidului Muncitoresc Romîn
în
problemele mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale

adoptată de

Plenara lărgită a C.C. al P.M.R.

din aprilie 1964

EDITURA POLITICĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

DECLARAŢIE
cu privire la poziţia
Partidului Muncitoresc Romîn
în
problemele mişcării comuniste
şi muncitoreşti internaţionale
adoptată de
Plenara lărgită a C.C. al P.M.R.
din aprilie 1964

EDITURA POLITICĂ
Bucureşti — 1964

„Scînteia" nr. 6 239 din 26 aprilie 1964

COMUNICAT

Intre 15—22 aprilie 1964 a avut loc Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn. La Plenară au participat, în afară de membri și membri supleanți ai C.C. al P.M.R., miniștri, conducători ai unor instituții centrale, ai organizațiilor de masă și obștești, ai organelor locale de partid și de stat, precum și alți lucrători cu munci de răspundere din aparatul central de partid și de stat.

Plenara a ascultat darea de seamă cu privire la activitatea delegației Partidului Muncitoresc Romîn care a dus discuții cu delegațiile Partidului Comunist Chinez, Partidului Muncii din Coreea și Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn a aprobat în unanimitate acțiunile întreprinse de Biroul Politic al C.C. al P.M.R. în legătură cu polemica publică din mișcarea comunistă și muncitorească internațională și activitatea delegației Partidului Muncitoresc Romîn.

În cursul dezbaterilor, care au decurs în spirit de unitate deplină, Plenara lărgită a adoptat în unanimitate documente corespunzătoare, care vor fi date publicității.

DECLARAȚIE
cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Romîn în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale

adoptată de Plenara lărgită a C. C. al P. M. R. din aprilie 1964

Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn din aprilie 1964 a ascultat și a dezbătut Darea de seamă cu privire la convorbirile avute de delegația Partidului Muncitoresc Romîn cu conducerea Partidului Comunist Chinez, a Partidului Muncii din Coreea și a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în problema unității mișcării comuniste și muncitorești. Plenara a aprobat în unanimitate acțiunile întreprinse de Biroul Politic al Comitetului Central în legătură cu polemica publică din mișcarea comunistă și muncitorească internațională, cît și activitatea delegației Partidului Muncitoresc Romîn.

I. ACȚIUNEA PARTIDULUI NOSTRU ÎN VEDEREA ÎNCETĂRII POLEMICII PUBLICE

După cum este cunoscut, în ultimii ani, în mișcarea comunistă și muncitorească internațională au apărut deosebiri de vederi și de interpretare în probleme ale liniei generale a mișcării comuniste — aprecierea ca-

racterului epocii contemporane și a forțelor ei motrice, problema păcii și războiului, căile trecerii de la capitalism la socialism, normele relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre statele socialiste, precum și alte probleme.

În discutarea acestor probleme s-a ajuns la o polemică publică deosebit de ascuțită. În prezent, mișcarea comunistă mondială și lagărul socialist se află în fața pericolului scindării.

De la începerea polemicii publice, Partidul Muncitoresc Romîn a acordat întregul său sprijin propunerilor menite să pună capăt acesteia, a făcut în repetate rînduri apel și a insistat ca ea să înceteze neîntîrziat, pronunțîndu-se pentru rezolvarea problemelor divergente potrivit normelor stabilite în comun la Consfătuirile din 1957 și 1960 cu privire la relațiile dintre partidele comuniste.

La 4 februarie 1964, ziarul „Jenminjibao" și revista „Hunți" au publicat un articol polemic, în care, afirmîndu-se că istoria demonstrează că „mișcarea clasei muncitoare internaționale are tendința să se împartă în două", se trăgea concluzia că această teză este valabilă și pentru mișcarea comunistă contemporană. Declarînd că în mișcarea comunistă au luat extindere revizionismul și oportunismul, articolul susținea că „atît pe plan internațional cît și în fiecare țară în parte, oriunde oportunismul și revizionismul fac ravagii, o sciziune devine inevitabilă în rîndurile proletariatului" și că „unitatea, lupta și chiar sciziunile, precum și o unitate nouă pe o bază nouă — aceasta este dialectica dezvoltării mișcării clasei muncitoare internaționale".

La 13 februarie 1964, C.C. al P.C.U.S. ne-a adus la cunoștință că a hotărît să dea publicității materialele plenarei sale privind divergențele cu P. C. Chinez; exprimînd părerea potrivit căreia capătă o tot mai mare actualitate convocarea Consfătuirii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, C.C. al P.C.U.S. preconiza o „ripostă colectivă din partea partidelor marxist-leniniste" față de concepțiile și acțiunile conducătorilor P. C. Chinez.

Toate acestea ne-au provocat o mare îngrijorare, întrucît agravau pericolul sciziunii care amenință mișcarea comunistă internațională.

Considerînd că este datoria fiecărui partid de a face tot ce este cu putință pentru a înlătura acest pericol, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn a hotărît să adreseze Comitetului Central al P.C.U.S. și Comitetului Central al P. C. Chinez o propunere de încetare imediată a polemicii publice. Astfel, la 14 februarie 1964, în timpul lucrărilor plenarei Comitetului Central al P.C.U.S., Biroul Politic al C.C. al P.M.R. a adresat acestuia un apel tovărășesc insistent, de a nu publica materialele plenarei privind divergențele cu P. C. Chinez. Concomitent, Biroul Politic al C.C. al Partidului Muncitoresc Romîn s-a adresat Comitetului Central al P. C. Chinez cu același apel insistent de a pune capăt neîntîrziat polemicii publice, propunînd totodată tovarășilor chinezi o întîlnire între reprezentanții conducerilor superioare ale celor două partide pentru a discuta problema unității lagărului socialist și a mișcării comuniste mondiale.

Comitetul Central al P.C.U.S. ne-a răspuns în aceeași zi că, ținînd seama de intervenția P.M.R., a hotărît să

amine publicarea materialelor plenarei şi că se va abţine de la publicarea de materiale polemice, dacă tovarăşii chinezi vor înceta şi ei polemica publică.

În ziua de 17 februarie 1964, Comitetul Central al partidului nostru a primit o scrisoare din partea tovarăşului Mao Tze-dun, care arăta că C.C. al P. C. Chinez este de acord cu o întîlnire între reprezentanţii conducerilor superioare ale Partidului Comunist Chinez şi Partidului Muncitoresc Romîn şi invita în acest scop în China o delegaţie a partidului nostru. De asemenea, ni s-a comunicat că, dacă Partidul Muncitoresc Romîn a hotărît să trimită curînd în China delegaţia sa, Comitetul Central al P. C. Chinez poate temporar să nu dea publicităţii materiale polemice.

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn a informat şi celelalte partide frăţeşti despre demersul întreprins, împărtăşindu-le părerea că este necesar, în interesul găsirii căilor şi metodelor pentru asigurarea unităţii, ca toate partidele comuniste şi muncitoreşti să întrerupă polemica publică; în acelaşi timp, ne-am exprimat speranţa că propunerile şi poziţia partidului nostru vor găsi înţelegere şi sprijin.

În răspunsurile ce ne-au fost transmise, numeroase partide frăţeşti au salutat iniţiativa Partidului Muncitoresc Romîn şi au apreciat-o ca deosebit de utilă, declarînd că ea se bucură de asentimentul lor.

În Republica Populară Chineză, delegaţia partidului nostru a avut convorbiri cu delegaţia Partidului Comunist Chinez şi cu tovarăşul Mao Tze-dun. S-au discutat, cu deplină sinceritate şi în spirit tovărăşesc, situaţia creată în mişcarea comunistă şi muncitorească internaţională,

precum şi probleme de interes comun pentru cele două partide şi ţări. Schimbul de păreri a permis părţilor să-şi cunoască reciproc, mai bine, punctele de vedere.

Obiectivul fundamental al delegaţiei P.M.R. a fost obţinerea acordului asupra unei încetări imediate a polemicii publice. Tovarăşii chinezi au declarat că se poate pune capăt polemicii publice numai după ce, prin discuţii bilaterale şi multilaterale, se va ajunge la o înţelegere asupra condiţiilor de încetare a acesteia. După părerea lor, pînă atunci polemica trebuie să continue, iar între timp pot avea loc convorbiri bilaterale între P. C. Chinez, P.C.U.S., precum şi alte partide frăţeşti.

Ca urmare a acţiunii Partidului Muncitoresc Romîn, polemica publică a fost întreruptă atît de P.C.U.S. cît şi de P.C. Chinez, întrerupere care a durat timp de aproape o lună. Încurajată de acest fapt, precum şi de ecoul pozitiv pe care l-a avut în mişcarea comunistă, delegaţia partidului nostru a propus C.C. al P. C. Chinez ca, cel puţin în perioada discutării condiţiilor de încetare a acesteia, cele două părţi să se abţină în continuare de la publicarea de materiale polemice. Această propunere nu a fost însă acceptată, tovarăşii chinezi reafirmînd părerea lor că discuţiile pot avea loc şi în timp ce se desfăşoară polemica publică.

Răspunzînd invitaţiei Partidului Muncii din Coreea, delegaţia partidului nostru a făcut o scurtă vizită în Republica Populară Democrată Coreeană. În cadrul schimbului de păreri avut cu tovarăşul Kim Ir Sen şi cu alţi conducători ai Partidului Muncii din Coreea, delegaţia noastră a informat despre convorbirile purtate la Pekin şi a expus poziţia Partidului Muncitoresc Romîn în pro-

blemele de interes comun între cele două partide și țări ale noastre, solidarității lagărului socialist și unității mișcării comuniste mondiale.

După încheierea vizitei în China și Coreea, la întoarcerea spre țară, delegația noastră a avut în Uniunea Sovietică, la propunerea C.C. al P.M.R., convorbiri cu tovarășul Hrușciov și cu alți conducători ai P.C.U.S. în problema unității țărilor socialiste și a mișcării comuniste mondiale. În cursul întîlnirilor, desfășurate într-o atmosferă de prietenie și înțelegere reciprocă, delegația noastră i-a informat pe tovarășii sovietici despre convorbirile purtate în China și Coreea și a exprimat din nou punctul de vedere al partidului nostru în problema încetării complete a polemicii publice.

Tovarășii sovietici au declarat că, deoarece partea chineză a redeschis polemica, ei sînt nevoiți să dea publicității raportul la plenară în problema divergențelor. În urma convorbirilor avute, tovarășii sovietici au căzut de acord să amîne publicarea raportului declarînd că, dacă în urma unui nou demers al nostru, tovarășii chinezi vor fi de acord să înceteze polemica, partea sovietică este gata să procedeze în același fel și să nu reînceapă publicarea de materiale polemice.

În perioada cînd acțiunea partidului nostru era în curs, am fost informați despre un schimb de scrisori între C.C. al P.C. Chinez și C.C. al P.C.U.S. în care ambele partide — cu toate deosebirile de vederi asupra modului de abordare a problemei încetării polemicii, a termenelor preconizate și a altor măsuri — se pronunțau pentru continuarea convorbirilor dintre ele și pentru constituirea unei comisii în vederea pregătirii Con-

sfătuirii reprezentanților tuturor partidelor comuniste și muncitorești. După părerea noastră, aceste elemente comune pot constitui puncte de plecare pentru o acțiune în favoarea normalizării relațiilor din mișcarea comunistă.

După ce a ascultat Darea de seamă a delegației partidului nostru, Biroul Politic al Comitetului Central a luat hotărîrea să întreprindă o nouă acțiune pentru salvgardarea unității mișcării comuniste, propunînd Comitetului Central al P.C.U.S. și Comitetului Central al P.C. Chinez ca aceste două partide, împreună cu Partidul Muncitoresc Romîn, să adreseze în comun un Apel către toate partidele comuniste și muncitorești.

La 25 martie 1964, Comitetul Central al P.M.R. a trimis Comitetelor Centrale ale P.C.U.S. și P.C. Chinez proiectul Apelului; am menționat că în cazul acordului de principiu al ambelor partide cu acest demers, proiectul de Apel ar putea fi discutat și definitivat la o întîlnire a reprezentanților celor trei partide, urmînd ca pînă la definitivare atît unii, cît și alții să se abțină sub orice formă de la polemica publică.

La această propunere am primit răspuns numai din partea Comitetului Central al P.C.U.S. care, în scrisoarea sa din 28 martie 1964, ne-a comunicat că „în general C.C. al P.C.U.S. este de acord cu proiectul de Apel către partidele frățești pregătit de C.C. al P.M.R. Dacă și C.C. al P.C. Chinez va avea o atitudine pozitivă față de propunerea dv. privind încetarea imediată a polemicii sub orice formă și va fi de acord cu propunerea privind Apelul comun al P.C.U.S., P.C. Chinez și P.M.R. către toate partidele comuniste și muncitorești, noi sîntem de acord

să trecem imediat la examinarea proiectului de Apel pentru a elabora împreună textul său definitiv".

La 31 martie 1964, presa chineză a publicat un nou articol redacțional al ziarului „Jenminjibao" și revistei „Hunți".

La 3 aprilie 1964, presa sovietică a dat publicității materialele plenarei C.C. al P.C.U.S. din februarie 1964.

Polemica publică, la care participă numeroase partide frățești, se desfășoară cu intensitate crescîndă. În mișcarea comunistă internațională s-a creat o situație deosebit de gravă. Se ridică problema perspectivelor acestei situații în cazul că nu se va pune capăt polemicii publice și ea va continua să încordeze raporturile între partidele comuniste și muncitorești, între statele socialiste, între popoarele acestor state, mărind pericolul sciziunii în mișcarea comunistă mondială, în lagărul țărilor socialiste.

Examinînd această stare de lucruri, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn consideră necesar să-și expună mai pe larg punctul de vedere asupra principalelor probleme ale vieții sociale contemporane și ale dezvoltării mișcării comuniste și muncitorești internaționale, precum și asupra căilor de salvgardare a unității acesteia.

II. EPOCA NOASTRĂ, EPOCA TRECERII DE LA CAPITALISM LA SOCIALISM

Analiza realităților contemporane scoate în evidență uriașele transformări social-economice petrecute în lume, schimbarea raportului de forțe în favoarea socialismului, în primul rînd ca rezultat al formării sistemului mondial socialist.

Victoria noii orînduiri sociale într-un șir de state, cuprinzînd o treime a populației globului pămîntesc, a produs o spărtură imensă în frontul imperialist, a creat condiții noi, incomparabil mai favorabile luptei popoarelor pentru realizarea aspirațiilor lor de libertate și progres, a adus într-un stadiu nou întregul proces revoluționar mondial de trecere a omenirii de la capitalism la socialism. Astăzi nu există domeniu al evoluției societății, al vieții politice, economice și sociale, problemă a relațiilor de clasă din țările capitaliste, a mișcării de eliberare națională, a relațiilor internaționale și a luptei ideologice care să nu fie profund înrîurită de existența sistemului mondial socialist.

În prezent se afirmă mai puternic ca oricînd rolul istoric al clasei muncitoare ca cea mai înaintată forță a societății, rolul partidelor comuniste și muncitorești ca avangardă a maselor largi populare în lupta pentru socialism și pace.

Transformările înnoitoare din lumea contemporană își găsesc o puternică expresie în avîntul mișcării de eliberare națională și în prăbușirea sistemului colonial, în lupta noilor state independente pentru consolidarea suveranității lor, pentru pace și dezvoltare economică și socială.

O amploare fără precedent a luat mișcarea de luptă pentru preîntîmpinarea războiului termonuclear și asigurarea păcii.

Restrîngerea sferei de acțiune a imperialismului ca rezultat al dezvoltării tuturor acestor forțe a determinat ascuțirea contradicțiilor economice, politice și sociale în lumea capitalistă. Deși chiar în condițiile adîncirii crizei sale generale, capitalismul dispune încă de posibilități de a înfăptui progrese în domeniul științei și tehnicii și de a realiza creșteri de producție în unele țări sau ramuri eco-

nomice, capacităţi importante de producţie rămîn nefolosite, se accentuează continuu fenomenele de instabilitate a economiei capitaliste. Concentrarea capitalurilor atît pe plan intern cît şi internaţional, crearea de mari uniuni monopoliste, creşterea atotputerniciei lor în viaţa de stat ascut antagonismele de clasă, contradicţia dintre interesele monopolurilor şi cele ale întregii naţiuni.

Este izbitor decalajul dintre grupul de ţări capitaliste înaintate din punct de vedere economic şi numeroasele ţări slab dezvoltate. Dacă astăzi există la ordinea zilei o problemă a ţărilor slab dezvoltate, ea se datoreşte imperialismului, politicii coloniale care a creat această stare de lucruri, exploatînd resursele ţărilor slabe, împiedicînd crearea în aceste ţări a unei industrii naţionale dezvoltate, frînînd progresul lor. Lupta dusă sub forme diferite de aceste ţări pentru înlăturarea urmărilor dominaţiei coloniale creează noi contradicţii în cadrul lumii capitaliste.

Se accentuează contradicţiile între marile uniuni monopoliste, între principalele puteri imperialiste, lupta dintre ele pentru surse de materii prime, pentru pieţe şi sfere de investiţii, pentru poziţii dominante în alianţele militare imperialiste.

Formarea de organizaţii economice interstatale sau de organisme suprastatale de genul „Pieţei comune", „Comunităţii Cărbunelui şi Oţelului" şi altele duce la intensificarea contradicţiilor interimperialiste, ştirbind suveranitatea ţărilor membre mai mici sau mai slabe. Se intensifică contradicţiile în cadrul Pieţei comune, în special între principalele puteri membre ; între ţările acestei grupări şi alte state capitaliste ; între ţările vest-europene şi S.U.A. În acest ghem de contradicţii Statele Unite ale Americii încearcă să-şi menţină poziţiile de forţă conducătoare a lumii capitaliste, în timp ce în sens contrar acţionează tendinţele altor state imperialiste, care caută să iasă de sub tutela S.U.A.

Ca una din trăsăturile adîncirii crizei generale a capitalismului, se intensifică tendinţa spre restrîngerea democraţiei burgheze şi se manifestă pronunţat criza ideologiei capitaliste care, cu toate vastele mijloace de influenţare de care dispune, nu reuşeşte să stăvilească forţa de atracţie, în continuă creştere, a ideilor socialismului.

La întrebarea care este conţinutul principal al epocii noastre şi care sînt factorii hotărîtori, principalele forţe motrice ale dezvoltării mondiale, viaţa impune un singur răspuns : **conţinutul principal al epocii actuale este trecerea de la capitalism la socialism ; în prezent conţinutul, direcţia şi particularităţile principale ale dezvoltării istorice a societăţii omeneşti sînt determinate de sistemul mondial socialist, de forţele care luptă împotriva imperialismului, pentru transformarea socialistă a societăţii.**

Clarificarea problemelor legate de aprecierea epocii contemporane şi a principalelor ei caracteristici are o deosebită însemnătate principială şi practică. Pe baza înţelegerii juste a cadrului social-istoric în care îşi desfăşoară activitatea, a stadiului evoluţiei sociale, a aprecierii corecte a forţelor de clasă din fiecare ţară şi a raportului de forţe de pe arena mondială, partidele comuniste îşi elaborează o strategie şi o tactică justă, îşi stabilesc obiective de luptă realiste.

Marx, Engels, Lenin acordau cea mai mare însemnătate studierii aprofundate a condiţiilor istorice concrete şi cereau comuniştilor să analizeze transformările ce apar în

cursul evoluţiei sociale pentru a trage pe această bază concluzii teoretice şi practice corespunzătoare.

Există astăzi condiţii internaţionale mai favorabile ca oricînd desfăşurării luptei pentru eliberarea socială şi naţională a popoarelor, pentru pace şi socialism. Polemica publică ascuţită din mişcarea comunistă împiedică folosirea din plin a acestor condiţii, diminuează rolul şi influenţa sistemului mondial socialist, abate partidele comuniste şi muncitoreşti de la sarcinile lor majore, dăunează unităţii de luptă a clasei muncitoare internaţionale şi a mişcării de eliberare naţională, dezorientează masele.

Aşa cum subliniа Declaraţia Consfătuirii din 1960, în zilele noastre se impune ca o necesitate obiectivă unirea într-un singur torent, într-un unic şuvoi, a tuturor forţelor revoluţionare şi curentelor progresiste ale contemporaneităţii. Coeziunea lor strînsă, acţiunea lor unită constituie factorul hotărîtor al victoriei asupra imperialismului, al triumfului cauzei socialismului, eliberării naţionale şi păcii în lumea întreagă.

III. APĂRAREA PĂCII, CAUZA VITALĂ A ÎNTREGII OMENIRI

Pacea este năzuinţa arzătoare a întregii omeniri. În faţa primejdiei grave pe care ar reprezenta-o pentru toate popoarele un nou război mondial ce ar atrage după sine calamităţi şi suferinţe incomparabile cu cele din trecutele războaie, mase populare din cele mai largi, forţe politice şi sociale de pe toate continentele s-au ridicat la luptă pentru a salvgarda şi întări pacea.

Cel mai important rezultat obţinut în ultimii ani în această luptă constă în faptul că pacea a fost menţinută şi s-a conturat un început de destindere în viaţa internaţională. Întimpină o tot mai mare împotrivire acţiunile cercurilor militariste agresive; în opinia publică mondială adepţii războiului, promotorii încordării şi ai cursei înarmărilor cunosc o izolare crescîndă. Chiar şi în cercuri conducătoare din ţările capitaliste se manifestă aprecieri realiste, tendinţe spre normalizarea relaţiilor internaţionale, spre evitarea evoluţiei evenimentelor în direcţia unei conflagraţii mondiale.

Pentru comunişti este absolut evident că natura agresivă şi reacţionară a imperialismului a rămas aceeaşi, că atîta timp cît el va dăinui, se va menţine şi terenul pentru războaie agresive. Cercurile extremiste, militariste nu renunţă la ideea de a modifica cursul istoriei, care le este nefavorabil, de a înăbuşi lupta de eliberare a popoarelor, folosind în acest scop orice mijloace, inclusiv armele.

O analiză ştiinţifică în scopul stabilirii unei politici juste nu se poate limita însă la constatarea caracteristicilor imperialismului, ci trebuie să ţină seama de faptul hotărîtor că, deşi esenţa acestuia nu s-a schimbat, s-a modificat radical raportul de forţe în favoarea păcii.

Imperialismului i se opun forţe uriaşe, în continuă creştere: comunitatea ţărilor socialiste, cu gigantica sa putere materială, clasa muncitoare din ţările capitaliste, mişcarea de eliberare naţională, statele care şi-au dobîndit recent independenţa, larga mişcare pentru apărarea păcii. Mobilizarea tuturor acestor forţe, unirea lor în cel mai larg front, lupta lor hotărîtă fac ca imperialismul să nu mai

poată acționa după bunul său plac pe arena internațională, pot zădărnici încercările cercurilor imperialiste de a arunca omenirea într-un nou război mondial, pot impune și consolida pacea. Comuniștii consideră drept misiunea lor istorică nu numai lichidarea exploatării pe scară mondială, ci și izbăvirea omenirii, încă în epoca actuală, de coșmarul unui nou război mondial și își consacră capacitatea și energia înfăptuirii acestei nobile misiuni.

Fără îndoială că existența armelor racheto-nucleare nu schimbă și nu poate schimba natura raporturilor între clasele antagoniste, legile luptei de clasă și ale dezvoltării societății pe calea progresului. Dar nu se poate nesocoti faptul că apariția, dezvoltarea și acumularea armelor nucleare au produs schimbări esențiale în modul de ducere a războiului, precum și în amploarea efectelor distructive pe care acesta le-ar avea pentru întreaga omenire. O conflagrație mondială, în care inevitabil s-ar folosi armele nucleare, ar duce la distrugerea unor țări și popoare întregi, beligerante sau nebeligerante, la transformarea în ruine a principalelor centre ale producției și culturii, la exterminarea a sute de milioane de oameni, ar crea o gravă primejdie biologică pentru specia umană, pentru viața pe pămînt.

Sporirea continuă a forței de distrugere a armamentelor confirmă previziunile lui Engels și Lenin cu privire la urmările perfecționărilor în sfera tehnicii militare. Astfel, F. Engels sublinia că potrivit legilor interne ale mișcării dialectice, „militarismul, ca oricare alt fenomen istoric, piere de pe urma consecințelor propriei sale dezvoltări“ [1].

[1] F. Engels. „Anti-Dühring“, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a III-a, p. 192.

Iar Lenin arăta, încă în 1918, că dezvoltarea cu pași repezi a tehnicii militare contribuie din ce în ce mai mult la agravarea caracterului distrugător al războiului și își exprima convingerea că va veni o vreme cînd războiul va deveni atît de distrugător încît va fi în general imposibil.

Conștiente de marea răspundere ce le revine pentru viitorul omenirii, partidele comuniste consideră de datoria lor să dezvăluie proporțiile reale ale primejdiei războiului termonuclear pentru a mobiliza și a ridica la luptă hotărîtă clasa muncitoare internațională, forțele revoluționare, popoarele lumii întregi în scopul de a bara drumul războiului.

Militînd pentru salvgardarea păcii, țările socialiste manifestă vigilență neslăbită, întăresc capacitatea lor de apărare pentru a putea da riposta cuvenită oricărui agresor. În această privință, o uriașă însemnătate are existența giganticei forțe racheto-nucleare făurită de Uniunea Sovietică și pusă în slujba securității țărilor socialiste și a păcii.

Dîndu-și seama de riscurile unui conflict nuclear pentru propriile lor țări, cercuri politice influente din Occident se pronunță pentru renunțarea la război ca mijloc de reglementare a problemelor internaționale, pentru o politică rațională.

O răspundere deosebită pentru menținerea și consolidarea păcii revine marilor puteri, în special celor care posedă arma nucleară. Dar nici un stat, mare sau mic, nu poate fi scutit de răspundere pentru asigurarea păcii. Fiecare stat are îndatorirea sfîntă să militeze activ, neobosit, aducîndu-și propria contribuție la slăbirea încordării internaționale și la rezolvarea problemelor interstatale pe calea tratativelor.

La baza politicii externe a statelor socialiste se află principiul coexistenței pașnice între țări cu sisteme sociale diferite. Acest principiu presupune rezolvarea problemelor internaționale litigioase pe calea tratativelor, fără a se recurge la război, pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, respectării suveranității și integrității teritoriale a statelor, deplinei egalități, neamestecului reciproc în treburile interne.

Coexistența pașnică între state cu orînduiri sociale diferite nu înseamnă abandonarea politicii de clasă, nu se referă la raporturile între clasele antagoniste, între exploatatori și exploatați, între popoarele asuprite și asupritorii lor, nu înseamnă încetarea luptei dintre ideologia burgheză și ideologia socialistă. În condițiile coexistenței pașnice au continuat să se întărească forțele sistemului socialist mondial, să se dezvolte lupta clasei muncitoare din țările capitaliste, mișcarea de eliberare națională.

Politica de coexistență pașnică promovată de țările socialiste constituie unul din principalele izvoare ale prestigiului și prețuirii de care se bucură socialismul în lumea întreagă, stă la temelia succeselor obținute pînă acum pe linia menținerii și consolidării păcii. Partidul Muncitoresc Romîn, poporul nostru dau o înaltă apreciere activității perseverente a Uniunii Sovietice, inițiativelor și propunerilor ei îndreptate spre slăbirea încordării internaționale, reglementarea pe calea tratativelor a problemelor internaționale litigioase, spre asigurarea unei păci trainice.

Așa cum a dovedit experiența, oamenii de stat, renunțînd la limbajul amenințărilor, manifestînd realism, înțelepciune, răbdare și perseverență, pot găsi prin tratative soluții reciproc acceptabile în cele mai complexe și

spinoase probleme ale relațiilor interstatale. A purta în acest mod tratative cu oricare dintre țările capitaliste în scopul rezolvării problemelor litigioase și îmbunătățirii relațiilor între state nu înseamnă cituși de puțin abdicarea de la principii, ci înseamnă slujirea intereselor păcii.

Metoda tratativelor în relațiile internaționale cere să se depună eforturi stăruitoare, să se manifeste elasticitate, să se țină seama de contradicțiile din lumea capitalistă, de existența acelor cercuri care apreciază lucid actualul raport de forțe pe arena mondială, să se folosească această situație pentru a obține o izolare a cercurilor ultrareacționare, promotoare ale încordării internaționale. O actualitate deosebită au în această privință recomandările lui Lenin: „...nu ne este indiferent — arăta el în 1922 — dacă avem de-a face cu acei reprezentanți ai taberei burgheze care tind să soluționeze problema prin război, sau cu aceia dintre reprezentanții ei care tind spre pacifism, oricît de defectuos ar fi acest pacifism și oricît de puțin ar rezista el, privit prin prisma comunismului, fie și unei umbre de critică"[1]. În relațiile sale cu țările capitaliste, țara noastră se călăuzește după aceste înțelepte indicații leniniste, pronunțîndu-se cu consecvență pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre state pe calea tratativelor.

Dezvoltarea comerțului, a relațiilor economice pe baza avantajelor reciproce, precum și extinderea legăturilor tehnico-științifice, a schimburilor culturale reprezintă un mijloc deosebit de important pentru promovarea coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, pentru

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 256.

îmbunătăţirea climatului internaţional, realizarea destinderii şi întărirea păcii în lume.

După cum este cunoscut, adepţii „războiului rece" au practicat vreme destul de îndelungată o politică de embargo şi discriminări în relaţiile comerciale cu ţările socialiste, cu intenţia de a frîna dezvoltarea lor. Dar această politică de îngustare a relaţiilor economice nu numai că nu a izbutit să împiedice mersul înainte al ţărilor socialiste, ci s-a întors împotriva iniţiatorilor ei, prin efectele negative produse de încălcarea necesităţilor obiective ale dezvoltării relaţiilor economice mondiale. Oamenii de afaceri din Occident, chiar şi anumite cercuri economice din S.U.A., manifestă un interes crescînd pentru dezvoltarea schimburilor comerciale cu ţările socialiste.

Dezarmarea generală şi totală este un obiectiv important al luptei pentru pace. Idee cu adînc răsunet în masele largi, problema dezarmării a fost pusă de mult de către conducătorii proletariatului ca o lozincă de luptă a partidului clasei muncitoare. Încă în deceniul al nouălea al secolului trecut Engels arăta : „În toate ţările, păturile largi ale populaţiei, asupra cărora apasă aproape în exclusivitate obligaţia de a furniza masa soldaţilor şi de a plăti cea mai mare parte din impozite, cheamă la dezarmare" [1]. Propuneri privind reducerea generală a armamentelor şi dezarmarea generală au fost prezentate pentru prima oară, din indicaţia lui Lenin, de către statul sovietic, la Conferinţa de la Genova, din 1922. Ele şi-au găsit continuarea şi dezvoltarea în propunerile de dezarmare generală şi totală susţinute de delegaţia sovietică la Liga Naţiunilor între anii 1927—1932.

[1] K. Marx şi F. Engels. Opere, vol 22.

Problema dezarmării se pune astăzi cu o şi mai mare ascuţime datorită primejdiei pe care o reprezintă armele moderne, precum şi enormei risipe de mijloace materiale pe care o implică înarmarea. După aprecierile O.N.U., pentru acumularea de arme de distrugere şi întreţinerea unor imense forţe armate, se cheltuiesc anual 120 miliarde de dolari, sumă care ar putea fi folosită pentru lichidarea înapoierii economice a unui mare număr de ţări, a analfabetismului şi bolilor, pentru îmbunătăţirea vieţii tuturor popoarelor.

Pentru omenire ar avea o importanţă istorică adoptarea programului de dezarmare generală şi totală, preconizat de Uniunea Sovietică şi susţinut de celelalte ţări socialiste şi de alte state iubitoare de pace, program care prevede interzicerea şi încetarea producţiei oricărui gen de arme, inclusiv cea atomică, cu hidrogen, chimică, bacteriologică, distrugerea stocurilor, distrugerea tuturor mijloacelor de transportare a armelor nucleare la ţintă, lichidarea tuturor bazelor militare de pe teritorii străine, desfiinţarea tuturor forţelor armate.

Cercurile monopoliste cele mai agresive, profitoare ale cursei înarmărilor, se opun cu înverşunare oricărei măsuri în direcţia dezarmării şi destinderii încordării. Lupta pentru pace, pentru dezarmare are un profund caracter antiimperialist, mobilizează şi uneşte masele largi populare, popoarele lumii tocmai împotriva cercurilor agresive ale imperialismului, împotriva celor mai reacţionare forţe din societatea contemporană.

Aşa cum se arată în Declaraţia Consfătuirii din 1960, „lupta trebuie dusă cu o amploare crescîndă, urmărind cu perseverenţă rezultate reale : interzicerea experienţelor cu

arme nucleare și a fabricării acestor arme, lichidarea blocurilor militare și a bazelor militare de pe teritoriile străine, reducerea considerabilă a forțelor armate și a armamentelor, netezindu-se astfel calea spre dezarmarea generală"[1]. Pe această cale trebuie înaintat cu perseverență, adoptîndu-se orice măsuri de natură să favorizeze destinderea, să apropie rezolvarea problemei dezarmării.

În acest sens apreciem însemnătatea Tratatului de la Moscova privind interzicerea experiențelor cu armele nucleare în atmosferă, în cosmos și sub apă — semnat, printre primele state, de către R. P. Romînă. Încheierea lui constituie un succes al acțiunii desfășurate de forțele păcii pentru a se pune capăt contaminării aerului și apei în urma radiațiilor, care periclitau de pe acum sănătatea și viața oamenilor, întărește hotărîrea popoarelor de a lupta cu și mai mare energie pentru încetarea oricăror experiențe nucleare, pentru interzicerea armelor atomice, pentru înfăptuirea dezarmării. Deși nu rezolvă problemele majore ale preîntîmpinării războiului, însemnătatea tratatului constă în faptul că el a contribuit la o anumită însenінare a atmosferei internaționale, încheierea sa demonstrînd că problemele internaționale litigioase pot fi rezolvate pe calea tratativelor. Iată de ce considerăm nejust să se califice acest tratat ca un act de trădare a intereselor popoarelor din țările lagărului socialist, o mare înșelătorie sau o expresie a alierii cu forțele războiului împotriva forțelor păcii, a alierii cu imperialismul împotriva socialismului.

Republica Populară Romînă promovează o politică de dezvoltare a legăturilor de prietenie și colaborare frățească

[1] „Declarația Consfătuirii partidelor comuniste și muncitorești (noiembrie 1960)", București, Editura politică, 1960, p. 38.

cu toate țările socialiste, de întărire continuă a unității lagărului socialist, de solidaritate și sprijinire hotărîtă a mișcării de eliberare a popoarelor, de dezvoltare a relațiilor de colaborare cu țările cu altă orînduire social-politică, pe baza principiilor coexistenței pașnice. Unindu-și eforturile cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele păcii și progresului, țara noastră militează neabătut pentru destinderea internațională, zădărnicirea acțiunilor cercurilor agresive, înfăptuirea dezarmării, pentru întărirea păcii și prieteniei între popoare.

Sîntem pentru desființarea oricăror blocuri militare și, ca o măsură tranzitorie în acest sens, ne declarăm pentru încheierea unui pact de neagresiune între Organizația Tratatului de la Varșovia și Pactul Atlanticului de Nord.

Țara noastră se pronunță în favoarea creării de zone denuclearizate ca un mijloc de slăbire a primejdiei de război. Susținem proiectele pentru înfăptuirea unor astfel de zone în Europa Centrală și de Nord, America Latină, Africa, zona Pacificului și în alte regiuni ale lumii și depunem eforturi perseverente pentru transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme nucleare, o zonă a păcii și colaborării internaționale.

Considerăm că **lichidarea rămășițelor celui de-al doilea război mondial** prin încheierea Tratatului de pace german ar avea o mare însemnătate pentru eliminarea primejdiilor pe care le creează la adresa păcii în Europa cercurile revanșarde.

Apreciind rolul ce revine Organizației Națiunilor Unite în asigurarea păcii și dezvoltarea colaborării internaționale, Romînia subliniază necesitatea ca această organizație să devină cu adevărat universală și, în acest scop, se pronunță

consecvent pentru restabilirea neîntîrziată a drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze la O.N.U.

Chezășia victoriei cauzei păcii stă în unitatea țărilor socialiste — forța de bază a luptei pentru pace, în unitatea partidelor comuniste și muncitorești — avangarda acestei lupte. Este o sarcină arzătoare a țărilor socialiste, a partidelor frățești de a nu admite nimic ce ar putea duce la slăbirea forțelor păcii, de a milita pentru unirea strînsă a tuturor acestor forțe într-un uriaș front de luptă, de a le mobiliza la noi acțiuni hotărîte pentru asigurarea păcii.

IV. SISTEMUL MONDIAL SOCIALIST, FACTOR DETERMINANT AL DEZVOLTĂRII ISTORICE

Influența determinantă exercitată de sistemul mondial socialist asupra dezvoltării istorice este indisolubil legată de forța pe care el o constituie pe toate planurile — economic, politic și social.

Pe plan economic, datorită ritmurilor rapide de dezvoltare industrială, mai înalte decît cele din lumea capitalistă, ponderea sistemului mondial socialist în producția industrială mondială a crescut de la 20 la sută în 1950 la 38 la sută în 1963.

În Uniunea Sovietică se realizează cu succes construcția desfășurată a comunismului; avîntul forțelor de producție își găsește expresie în îndeplinirea și depășirea sarcinilor planului septenal; U.R.S.S. ocupă primul loc din lume în ce privește volumul producției la o serie de produse industriale; se înfăptuiește un vast program de dezvoltare a agriculturii. Remarcabile rezultate au fost

obținute pe tărîm tehnic-științific și cultural, în creșterea bunăstării poporului.

În R.P. Chineză, ca rezultat al eforturilor depuse în perioada celor două planuri cincinale, s-a creat baza industrializării socialiste a țării. În cursul anului 1963 au fost obținute succese însemnate în creșterea producției industriale și agricole, în dezvoltarea economiei naționale și îmbunătățirea continuă a vieții celor ce muncesc.

Realizări importante au obținut și celelalte țări socialiste în domeniul economiei și culturii, științei și tehnicii; mai multe țări socialiste, între care și Romînia, au intrat în etapa desăvîrșirii construcției socialiste.

Înfăptuirea unei opere atît de vaste cum este construirea societății noi impune soluționarea a numeroase probleme complexe; în rezolvarea acestora pot să apară greutăți, să aibă loc greșeli, dar ceea ce este caracteristic evoluției țărilor socialiste sînt marile succese în înflorirea economiei și culturii, în dezvoltarea continuă a orînduirii sociale și de stat.

Corespunzător schimbărilor petrecute în baza economică, s-au produs adînci transformări în structura socială a acestor țări, s-a format o societate nouă, s-au întărit alianța clasei muncitoare cu masele țărănimii sub conducerea clasei muncitoare, unitatea moral-politică a poporului. Acumulînd o bogată experiență, partidele comuniste și muncitorești constituie forța politică conducătoare a societății. Se dezvoltă democrația socialistă, puterea populară și-a dovedit trăinicia.

Prin rezultatele pe care le obțin, țările socialiste demonstrează că socialismul lichidează tarele, inegalitățile și contradicțiile inerente capitalismului, făurește o orîn-

duire socială dreaptă, superioară, creează condițiile unei înalte productivități a muncii în neîntreruptă creștere, asigură dezvoltarea continuă și folosirea deplină a mijloacelor tehnice și științifice create de geniul uman, are ca țel fundamental satisfacerea maximă a nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale celor ce muncesc.

Desigur, o analiză obiectivă nu poate face abstracție de faptul că majoritatea țărilor în care a învins socialismul au pornit de la un nivel economic coborît. Drumul pe care l-au străbătut într-un răstimp istoric scurt, succesele însemnate obținute în opera de industrializare, continua micșorare a decalajului față de țările capitaliste înaintate arată că numai socialismul deschide tuturor popoarelor posibilități de progres rapid. Aceste rezultate contrastează izbitor cu dezvoltarea inegală și cu instabilitatea caracteristice economiei țărilor capitaliste, cu incapacitatea sistemului capitalist de a scoate din starea de înapoiere economică și culturală țările slab dezvoltate — care constituie covîrșitoarea majoritate a lumii capitaliste.

Realizările țărilor socialiste și perspectivele spre care ele se îndreaptă au un puternic ecou internațional, însuflețesc masele oamenilor muncii din țările capitaliste la lupta revoluționară, sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești, pentru răsturnarea domniei capitalului și instaurarea puterii celor ce muncesc, constituie un îndemn la transformarea socialistă a societății. Se confirmă previziunea lui Lenin care, încă de la apariția primului stat socialist, sublinia importanța întrecerii istorice dintre capitalism și socialism.

Construirea noii societăți este opera istorică a poporului din țara respectivă, rodul activității sale creatoare, al eforturilor și muncii sale.

Succesele obținute de R.P. Romînă, ca și de celelalte țări socialiste, arată că soluționarea cu succes a sarcinilor dezvoltării economiei depinde în primul rînd de folosirea tuturor posibilităților interne ale fiecărei țări, prin mobilizarea intensă a propriilor forțe și maxima valorificare a resurselor ei naturale. Hotărîtoare pentru dezvoltarea țărilor care au moștenit de la capitalism o stare de înapoiere economică este industrializarea socialistă, singura cale prin care se asigură creșterea armonioasă, echilibrată, pe o linie mereu ascendentă și în ritm rapid a întregii economii naționale, sporirea continuă a productivității muncii sociale, dezvoltarea intensivă și complexă a agriculturii, ridicarea sistematică a nivelului de trai al poporului. Rezultatele obținute de țara noastră în toate domeniile construcției socialiste sînt indisolubil legate de această politică aplicată în mod consecvent de Partidul Muncitoresc Romîn.

Progresul economic și tehnico-științific al țărilor socialiste se sprijină totodată pe relațiile de colaborare și întrajutorare statornicite între ele. Aceste relații rodnice au cunoscut și cunosc o continuă dezvoltare; ele și-au dovedit eficacitatea aducînd o contribuție de o deosebită însemnătate la succesele repurtate de țările socialiste.

În vederea deplinei folosiri a avantajelor acestor relații a fost constituit Consiliul de Ajutor Economic Reciproc care, potrivit statutului său, are ca scop să contribuie, prin unirea și coordonarea eforturilor, la dezvoltarea economiei naționale, la accelerarea progresului economic și tehnic, la ridicarea nivelului de industrializare al țărilor mai puțin dezvoltate, la creșterea continuă a productivității muncii și la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor membre.

Colaborarea în cadrul C.A.E.R. se desfăşoară potrivit principiilor egalităţii depline în drepturi, respectării suveranităţii şi intereselor naţionale, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti.

În ce priveşte metoda colaborării economice, ţările socialiste membre ale C.A.E.R. au stabilit că mijlocul principal de înfăptuire a diviziunii internaţionale socialiste a muncii, forma principală de colaborare între economiile lor naţionale este coordonarea planurilor pe baza înţelegerilor bi şi multilaterale.

Pe parcursul dezvoltării relaţiilor de colaborare între ţările socialiste membre ale C.A.E.R. s-au preconizat forme şi măsuri ca planul unic şi organul unic de planificare, comun pentru toate ţările membre, uniunile interstatale tehnico-productive de ramură, întreprinderile proprietate comună a mai multor ţări, complexele economice interstatale etc.

Partidul nostru şi-a exprimat cu toată claritatea punctul său de vedere, arătînd că, întrucît esenţa măsurilor preconizate constă în trecerea unor funcţii de conducere economică din competenţa statului respectiv în atribuţiile unor organe sau organisme suprastatale, ele nu sînt corespunzătoare principiilor care stau la baza relaţiilor dintre ţările socialiste.

Ideea organului unic de planificare, comun pentru toate ţările din C.A.E.R., comportă implicaţii economice şi politice dintre cele mai serioase. Conducerea planificată a economiei naţionale este unul din atributele fundamentale, esenţiale şi inalienabile ale suveranităţii statului socialist — planul de stat fiind principalul instrument prin care acesta îşi realizează obiectivele sale politice

şi social-economice, stabileşte direcţiile şi ritmul de dezvoltare a economiei naţionale, proporţiile ei fundamentale, acumulările, măsurile pentru ridicarea nivelului de trai material şi cultural al poporului. Suveranitatea statului socialist presupune ca el să dispună efectiv şi integral de mijloacele îndeplinirii practice a acestor atribuţii, deţinînd în mîinile sale totalitatea pîrghiilor de conducere a vieţii economice şi sociale. Trecerea unor asemenea pîrghii în competenţa unor organe suprastatale sau extrastatale ar transforma suveranitatea într-o noţiune lipsită de conţinut.

Toate acestea sînt întrutotul valabile şi în ce priveşte uniunile interstatale tehnico-productive de ramură, cît şi întreprinderile proprietate comună a două sau mai multe state. Planul de stat este unic şi indivizibil, din el nu se pot extrage părţi sau secţiuni care să fie transferate în afara statului. Conducerea economiei naţionale în ansamblu nu este posibilă dacă problemele conducerii unor ramuri sau întreprinderi sînt scoase din competenţa partidului şi guvernului ţării respective şi trecute unor organe extrastatale.

Uneori formele de conducere economică suprastatală de natura celor sus-amintite sînt prezentate ca derivînd din cuvintele lui Lenin despre „tendinţa de a crea o singură economie mondială, reglementată după un plan general de către proletariatul aparţinînd tuturor naţiunilor, tendinţă care apare destul de clar chiar în capitalism şi care, fără îndoială, urmează să fie dezvoltată şi să fie desăvîrşită în întregime în socialism“ [1].

[1] V. I. Lenin, Opere, vol. 31, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1956, p. 129.

Această prezentare nu ţine însă seama de faptul că Lenin s-a referit la o problemă a epocii socialismului victorios în întreaga lume, cînd **„planul general"** al unei **„singure economii mondiale"** va fi opera proletariatului **„aparţinînd tuturor naţiunilor"**.

Chiar atunci cînd socialismul va învinge pe plan mondial sau cel puţin în majoritatea ţărilor, diversitatea particularităţilor acestor ţări, a deosebirilor naţionale şi statale care, aşa cum arăta Lenin, se vor menţine vreme îndelungată şi după victoria proletariatului pe scară mondială, vor face extrem de complexă găsirea formelor de organizare a colaborării economice. Care vor fi atunci aceste forme, care vor fi metodele concrete de colaborare — aceasta o va arăta viaţa, experienţa. Stabilirea de pe acum a acestor forme, legate de crearea economiei mondiale unice, problemă a unei alte etape istorice, este lipsită de o bază reală.

Tendinţa spre formarea economiei mondiale unice arătată de Lenin este un factor obiectiv în dezvoltarea societăţii, care se manifestă şi în condiţiile de azi, dar acest factor nu poate acţiona prin încălcarea legilor obiective caracteristice actualei etape în care se află sistemul economic mondial socialist, alcătuit din economii naţionale ale unor ţări suverane şi independente.

Acesta este punctul de vedere al Partidului Muncitoresc Romîn în ce priveşte natura, în actuala etapă istorică, a relaţiilor de colaborare economică dintre ţările socialiste.

Fără îndoială, dacă unele ţări socialiste găsesc potrivit să adopte în relaţiile directe dintre ele forme de colaborare deosebite de cele convenite unanim în

C.A.E.R., aceasta este o problemă care priveşte exclusiv acele ţări şi pe care o pot hotărî numai ele, în mod suveran.

În actualele condiţii, cînd în lume există 14 ţări socialiste dintre care numai o parte sînt membre ale C.A.E.R., încît alcătuirea acestuia nu reflectă decît parţial configuraţia sistemului mondial socialist, un obiectiv care ar contribui la dezvoltarea colaborării economice între toate ţările socialiste ar fi ca, împreună cu cele care în prezent nu fac parte din C.A.E.R., să se găsească cele mai bune căi pentru participarea la acesta a tuturor ţărilor socialiste, să se asigure forme şi metode de colaborare din cele mai largi, elastice, care să atragă şi să înlesnească cuprinderea a noi şi noi state, pe măsura desfăşurării procesului revoluţionar mondial. În acest fel C.A.E.R. ar răspunde în cel mai înalt grad intereselor creşterii forţei economice a comunităţii socialiste, valorificării depline a avantajelor transformării socialismului într-un sistem mondial şi asigurării unei trainice baze materiale unităţii ţărilor socialiste. Mai mult, noi considerăm că, şi pentru ţările care merg pe calea unei dezvoltări necapitaliste, trebuie găsite forme şi metode de participare la activitatea C.A.E.R. în domeniile care le pot interesa.

În ceea ce-l priveşte, Partidul Muncitoresc Romîn se pronunţă statornic pentru întărirea şi lărgirea colaborării cu toate ţările socialiste, pentru înfăptuirea diviziunii internaţionale socialiste a muncii pe întregul sistem economic socialist, ca necesitate obiectivă a dezvoltării acestui sistem.

Totodată, diviziunea internaţională socialistă a muncii nu poate însemna izolarea ţărilor socialiste de ansamblul

relațiilor economice mondiale. Militînd pentru promovarea unor relații economice normale, reciproc avantajoase, fără condiții politice, fără restricții și discriminări, Republica Populară Romînă, ca și celelalte state socialiste, își dezvoltă legăturile economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Au o mare actualitate și se confirmă pe deplin cuvintele lui Lenin care arăta că „există o forță mai puternică decît dorința, voința și hotărîrea oricăruia dintre guvernele sau clasele ostile nouă ; această forță o constituie relațiile economice mondiale generale, care le silesc să pășească pe această cale a stabilirii de legături cu noi" [1].

Transformarea socialismului într-un sistem mondial, cucerirea puterii de către oamenii muncii într-un șir de state au pus în fața partidelor comuniste și muncitorești sarcina de a schimba radical nu numai relațiile sociale din cadrul național al țărilor lor, ci și de a organiza relațiile reciproce dintre aceste țări, a elabora normele colaborării din cadrul unei mari comunități mondiale de state. Aceasta a apărut ca o problemă cu totul nouă, în care lipsea o experiență practică anterioară — și cu atît mai complexă cu cît ea privea țări inegale ca mărime, forță, grad de dezvoltare economică, politică și socială, pe lîngă deosebirile naționale și particularitățile istorice proprii.

Promovînd pe arena internațională un sistem de relații calitativ nou, fără precedent în istorie, partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste au așezat la baza acestor relații principiile **independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, întrajutorării tovărășești, neamestecului în treburile interne, respectării integrității teritoriale, principiile internaționalismului socialist.**

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 142.

Așa cum sublinia **Declarația Consfătuirii din 1960 și cum a verificat pe deplin experiența istorică, aceste principii formează legea de neclintit, chezășia dezvoltării întregului sistem socialist mondial.** Ele s-au impus ca o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare, pentru asigurarea unității de acțiune și coeziunii unei comunități de state independente și egale în drepturi. Orice știrbire sau încălcare a lor nu poate decît să creeze surse de neînțelegeri și disensiuni.

Provoacă o mare îngrijorare faptul că actualele divergențe și polemica publică tot mai ascuțită din mișcarea comunistă și muncitorească internațională se răsfrîng în domeniul relațiilor dintre țările lagărului socialist. Sînt afectate relațiile economice, se reduc schimburile comerciale, se înrăutățesc relațiile politice reciproce, se creează o atmosferă de neîncredere și tensiune între țările respective, ceea ce slăbește unitatea și forța întregului sistem mondial socialist.

Interesele fundamentale ale tuturor popoarelor și ale tuturor țărilor socialiste, fără excepție, interesele mișcării comuniste și muncitorești mondiale, interesele supreme ale clasei muncitoare internaționale și ale oamenilor muncii de pretutindeni impun normalizarea grabnică a relațiilor dintre țările socialiste. Partidul nostru consideră că, chiar dacă divergențele nu vor fi soluționate acum și, spre regretul profund al comuniștilor, polemica publică va continua — relațiile interstatale între țările socialiste

trebuie să reintre pe făgașul lor normal. În aceasta partidul nostru vede o obligaţie imediată, arzătoare a partidelor comuniste și muncitorești din toate ţările socialiste, mari sau mici, și a guvernelor acestor ţări, o îndatorire imperioasă faţă de propriul popor și faţă de toate popoarele.

În procesul dezvoltării lor istorice, ţările socialiste s-au întărit economic, politic și social, partidele comuniste și muncitorești din aceste ţări s-au maturizat, a crescut capacitatea lor de a soluţiona diversele probleme ale construcţiei interne și relaţiilor internaţionale ale ţărilor lor. În evoluţia sistemului socialist mondial, o dată cu creșterea forţei și a influenţei sale, cu dezvoltarea multilaterală a fiecărei ţări socialiste, apar, în cadrul ţelurilor fundamentale comune, o diversitate de sarcini concrete, de la ţară la ţară. Este firesc ca statele socialiste, acţionînd în spirit de unitate și solidaritate, acordîndu-și sprijin reciproc, să aibă iniţiative, să se manifeste activ pe arena internaţională, să întreprindă diverse acţiuni corespunzător problemelor și intereselor specifice ale fiecăreia, cît și intereselor generale ale comunităţii socialiste în ansamblu.

Sînt de o neștirbită actualitate cuvintele lui Lenin care sublinia că „atîta timp cît există între popoare și ţări deosebiri naţionale și statale — și aceste deosebiri vor dăinui încă foarte multă vreme, chiar și după înfăptuirea dictaturii proletariatului pe scară mondială — unitatea tacticii internaţionale a mișcării muncitorești comuniste din toate ţările nu cere înlăturarea diversităţii, suprimarea deosebirilor naţionale (ceea ce ar fi un vis absurd în momentul de faţă), ci cere o aplicare a principiilor **fundamentale** ale comunismului... care să **modifice just** aceste principii **în amănunte**, să le adapteze just și să le aplice la deosebirile naţionale și ale fiecărui stat naţional" [1].

Pornind de la acest adevăr leninist că statele și deosebirile naţionale se vor menţine pînă la victoria socialismului pe plan mondial și chiar mult timp după aceea, ţările socialiste realizează unitatea lor de acţiune în orice domeniu, economic ca și politic, prin consultarea reciprocă, prin elaborarea în comun a unor poziţii unitare în problemele mari, principiale, nu prin stabilirea unor soluţii unice de către vreo autoritate suprastatală. O asemenea cale este singura justă și posibilă pentru dezvoltarea colaborării între state suverane și egale în drepturi, chezășuiește adoptarea unor soluţii realiste și eficace, asigură o bază trainică eforturilor comune pentru înfăptuirea hotărîrilor sau liniei generale adoptate.

Este posibil ca între ţările socialiste să se manifeste în unele probleme deosebiri de vederi care, întotdeauna cînd apar, trebuie analizate și tratate în mod tovărășesc, în spirit de înţelegere reciprocă, fără aplicarea de calificative și etichetări, fără presiuni și fără recurgerea la măsuri cu caracter discriminatoriu.

În natura sistemului socialist nu există cauze obiective pentru contradicţii între sarcinile naţionale ale ţărilor socialiste și sarcinile lor internaţionale, între interesele fiecărei ţări și interesele comunităţii socialiste în ansamblu. Totodată, nici interese proprii, particulare, nu pot fi prezentate ca interese generale, ca cerinţe obiective ale dezvoltării sistemului socialist.

[1] V. I. Lenin, Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 75.

Procesul de consolidare a statelor socialiste, de maturizare a partidelor comuniste şi muncitoreşti din aceste ţări trebuie privit ca un semn al tăriei acestora, ca o expresie a forţei crescînde a fiecărei ţări socialiste în parte şi a sistemului mondial socialist în ansamblu, un factor pozitiv, îmbucurător, al dezvoltării întregii mişcări comuniste.

Experienţa acumulată de ţările sistemului mondial socialist a verificat necesitatea ca partidele comuniste şi muncitoreşti să ţină seama de acţiunea legilor generale ale construcţiei socialiste, universal valabile în esenţa lor. Aceste legi au un caracter obiectiv şi, fireşte, nimeni nu poate în mod arbitrar să „creeze" noi legi generale, să decreteze fenomene specifice proprii ca avînd o valoare universală, să încerce impunerea lor în alte ţări şi în alte condiţii istorice.

Cerinţele acestor legi se aplică în condiţii concrete de o mare diversitate, potrivit stadiului sau etapei de dezvoltare a fiecărei ţări socialiste, particularităţilor ei istorice. Încălcarea legilor generale ale construcţiei socialiste, îndepărtarea de principiile lor fundamentale, ca şi ignorarea particularităţilor naţionale nu pot decît să aducă prejudicii construcţiei socialiste din fiecare ţară.

Pentru a stabili cele mai corespunzătoare forme şi metode de construire a socialismului, partidele comuniste şi muncitoreşti, luînd în considerare atît cerinţele legilor obiective cît şi condiţiile istorice concrete din ţările lor, desfăşoară o intensă activitate creatoare, sesizînd cerinţele dezvoltării sociale, sintetizînd propria experienţă şi studiind experienţa altor partide frăţeşti.

Dată fiind diversitatea condiţiilor de construcţie socialistă nu există şi nu pot exista tipare sau reţete unice,

nimeni nu poate hotărî ce este just şi ce nu pentru alte ţări sau partide. Elaborarea, alegerea sau schimbarea formelor şi metodelor construcţiei socialiste constituie un atribut al fiecărui partid marxist-leninist, un drept suveran al fiecărui stat socialist.

Stricta respectare a principiilor de bază ale relaţiilor de tip nou dintre ţările socialiste constituie condiţia primordială a unităţii şi coeziunii acestor ţări, a exercitării rolului determinant al sistemului socialist mondial asupra dezvoltării omenirii.

Aplicarea consecventă în practică a principiilor de bază ale relaţiilor dintre ţările socialiste constituie o obligaţie de cea mai mare însemnătate nu numai naţională ci şi internaţională, ţinînd seama că aceste relaţii exercită o puternică atracţie pe arena mondială, sînt privite cu cea mai mare atenţie de toate popoarele, constituie un factor mobilizator în lupta oamenilor muncii din ţările capitaliste şi din noile state independente. Cuvintele lui Lenin despre puterea exemplului dat de proletariatul victorios îşi dovedesc valabilitatea atît în ce priveşte succesele ţărilor socialiste, cît şi în ce priveşte influenţa relaţiilor internaţionale promovate de aceste ţări.

Legăturile de solidaritate internaţionalistă între ţările sistemului socialist au o temelie trainică: identitatea orînduirii de stat, în care clasa muncitoare exercită rolul de forţă socială conducătoare, interesele fundamentale comune ale apărării şi dezvoltării cuceririlor revoluţionare ale popoarelor, unitatea ţelurilor de construire a socialismului şi comunismului, ideologia comună a marxism-leninismului.

Experienţa tuturor acestor ani de existenţă a sistemului mondial socialist a arătat că forţa şi invincibilitatea fiecărei ţări socialiste au ca izvor unitatea şi coeziunea sistemului mondial socialist. Nu ceea ce desparte acum, ci ceea ce uneşte ţările socialiste este mai puternic, trebuie să precumpănească şi să învingă.

V. MIŞCAREA DE ELIBERARE NAŢIONALĂ, PARTE INTEGRANTĂ A PROCESULUI REVOLUŢIONAR MONDIAL

În dezbaterea din cadrul mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, un loc important îl ocupă analiza rolului mişcării de eliberare naţională în cadrul procesului revoluţionar mondial. Prăbuşirea sistemului de robie colonială sub loviturile revoluţiilor de eliberare naţională este al doilea fenomen, ca importanţă istorică, după formarea sistemului mondial socialist. În ultimele două decenii, peste un miliard şi jumătate de oameni au scuturat lanţurile asupririi coloniale, au apărut peste 50 de state noi pe ruinele fostelor imperii coloniale. Partidele comuniste şi muncitoreşti sînt unanime în a aprecia uriaşa importanţă a mişcării de eliberare naţională ca una din marile forţe revoluţionare ale contemporaneităţii, care contribuie la adîncirea contradicţiilor sistemului mondial capitalist, la accentuarea continuă a superiorităţii forţelor socialismului, democraţiei şi păcii asupra forţelor imperialismului, reacţiunii şi războiului, la schimbarea înfăţişării lumii.

În lupta pentru înfăptuirea năzuinţelor de libertate şi viaţă mai bună, mase uriaşe de oameni de pe vaste întinderi ale globului au devenit o forţă antiimperialistă activă, energia revoluţionară a popoarelor s-a descătuşat furtunos. Independenţa pe care au dobîndit-o sute de milioane de oameni din Asia, Africa şi alte regiuni ale lumii este rodul bătăliilor lor înverşunate împotriva imperialismului.

Victoriile luptei de eliberare sînt indisolubil legate de modificarea raportului de forţe pe arena internaţională în favoarea socialismului, de principala contradicţie a lumii contemporane — dintre socialism şi capitalism — care subminează şi slăbeşte forţele imperialismului. Creşterea forţelor socialismului şi, înainte de toate, formarea sistemului socialist mondial au contribuit în mod hotărîtor la schimbarea calitativă care s-a produs în desfăşurarea mişcării de eliberare naţională. În prezent nu mai este vorba de desprinderea unei ţări sau a alteia din lanţurile dependenţei coloniale, ci de destrămarea întregului sistem colonial. Întărirea continuă a sistemului mondial socialist, dezvoltarea mişcării muncitoreşti din metropole şi din celelalte ţări capitaliste creează condiţii tot mai favorabile luptei anticolonialiste a popoarelor asuprite, lichidării definitive a dominaţiei coloniale sub toate formele.

Sublinierea rolului determinant al forţelor socialismului mondial în lupta împotriva imperialismului, în înfăptuirea transformării revoluţionare a lumii nu diminuează cu nimic uriaşa contribuţie pe care mişcarea de eliberare naţională, ca parte integrantă a procesului revoluţionar mondial, ca aliat firesc al socialismului, o

aduce la lupta împotriva imperialismului, pentru pace și progres social.

Declarîndu-se partizanii cei mai hotărîți ai coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite, ai luptei pentru dezarmarea generală, țările socialiste, partidele comuniste consideră ca sfînt dreptul popoarelor asuprite de a-și cuceri și apăra cu arma în mînă libertatea și independența, au acordat și acordă întregul lor sprijin mișcării de eliberare națională, războaielor drepte împotriva sclaviei coloniale, a ocupației străine. Este profund eronat a se prezenta lupta pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale ca ducînd la dezarmarea mișcării de eliberare națională a popoarelor asuprite în fața asupritorilor.

Procesul înaintării noilor state pe calea progresului aduce numeroase forme și elemente specifice, originale. Avînd în față exemplul și experiența țărilor socialiste, popoarele eliberate de sub jugul colonial se conving tot mai mult că drumul cel mai sigur pentru lichidarea înapoierii seculare și îmbunătățirea condițiilor de trai este — așa cum se arată în Declarația din 1960 — drumul dezvoltării necapitaliste.

Concentrîndu-și eforturile spre consolidarea cuceririlor obținute și dobîndirea independenței economice, popoarele țărilor eliberate dezvoltă forțele de producție ale țărilor lor, înfăptuiesc prefaceri în viața economică, politică și socială. În unele state din Africa și Asia se iau măsuri pentru restrîngerea pozițiilor și influenței monopolurilor străine în economie, pentru crearea și dezvoltarea industriei naționale, creșterea sectorului de stat și limitarea proprietății moșierești, se înfăptuiesc programe

de ridicare a economiei, se adoptă noi forme de organizare a vieții obștești. Forțele democratice, partidele comuniste din noile state suverane, cărora le revine un rol esențial în efectuarea transformărilor progresiste, luptă pentru ducerea pînă la capăt a revoluției antiimperialiste, antifeudale, democratice.

Un sprijin important în dezvoltarea de sine stătătoare a tinerelor state eliberate îl constituie colaborarea lor economică cu țările socialiste, colaborare care se întemeiază pe respectarea strictă a suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc.

Țările socialiste, clasa muncitoare internațională în frunte cu partidele comuniste și popoarele care luptă pentru cucerirea și consolidarea independenței naționale, toate forțele revoluționare din lumea contemporană formează un front unic antiimperialist. A despărți țările Asiei, Africii și Americii Latine de țările socialiste, mișcarea de eliberare națională și de solidaritate afro-asiatică de clasa muncitoare internațională și de forțele socialismului mondial ar însemna să se aducă mari prejudicii atît intereselor mișcării de eliberare națională cît și intereselor socialismului.

Mai mult ca oricînd este actuală chemarea înflăcărată a lui Lenin care, militînd neobosit pentru unirea strînsă a mișcării de eliberare națională cu forțele socialismului ca o condiție principală a desfășurării cu succes a procesului revoluționar mondial, spunea: „Întotdeauna noi am fost, sîntem și vom fi pentru cea mai strînsă apropiere și unire între muncitorii conștienți din țările înaintate și muncitorii, țăranii, sclavii din toate țările asuprite.

Noi am sfătuit întotdeauna şi vom sfătui întotdeauna toate masele asuprite din toate ţările asuprite, inclusiv coloniile, să nu se despartă de noi, ci să se apropie şi să se contopească cît se poate mai strîns cu noi"[1].

VI. MIŞCAREA COMUNISTĂ INTERNAŢIONALĂ, CEA MAI INFLUENTĂ FORŢĂ POLITICĂ A CONTEMPORANEITĂŢII

Avînd drept far călăuzitor ideile marxism-leninismului, partidele comuniste şi muncitoreşti — cea mai importantă forţă politică a contemporaneităţii, cel mai influent factor al progresului social — păşesc în primele rînduri ale luptei pentru pace şi socialism ; ele numără în prezent peste 42 milioane de membri şi grupează tot mai mult în jurul lor forţele democratice şi progresiste.

Maturitatea politică şi ideologică a mişcării comuniste şi-a găsit o puternică expresie în Declaraţiile adoptate la Consfătuirile reprezentanţilor partidelor comuniste şi muncitoreşti de la Moscova din 1957 şi 1960, care cuprind aprecierile şi concluziile comune ale mişcării comuniste asupra celor mai importante probleme ale contemporaneităţii.

În ţările socialiste partidele marxist-leniniste conduc destinele a sute de milioane de oameni. Partidele comuniste din ţările capitaliste se află în fruntea unor puternice lupte sociale. Cresc amploarea şi combativitatea demonstraţiilor şi grevelor muncitoreşti — numai în anul 1963 au participat la greve aproximativ 57 milioane de oameni. În

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 23, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1957, p. 59.

aceste acţiuni se împletesc tot mai frecvent revendicările economice cu cele politice.

În focul luptelor de clasă numeroase partide comuniste din ţările capitaliste s-au dezvoltat şi s-au călit, au acumulat o bogată experienţă în conducerea acţiunilor oamenilor muncii, şi-au sporit influenţa în viaţa politică a societăţii. Sînt semnificative succesele importante obţinute de o serie de partide comuniste în alegerile parlamentare şi comunale, în alegerile din sindicate.

Partidele comuniste dintr-o serie de ţări capitaliste activează în ilegalitate, înfruntînd cu eroism teroarea şi prigoana poliţienească, dînd dovadă de abnegaţie neţărmurită şi profund devotament faţă de clasa muncitoare şi de popoarele lor, ţin sus steagul libertăţii şi progresului social, al independenţei naţionale şi păcii.

Partidele comuniste şi muncitoreşti consideră unitatea de acţiune a clasei muncitoare, a partidelor comuniste şi socialiste de o însemnătate hotărîtoare şi militează pentru înfăptuirea ei. În lupta pentru apărarea drepturilor economice şi libertăţilor democratice, a independenţei şi suveranităţii naţionale păşesc alături de clasa muncitoare în frunte cu comuniştii mase largi ale ţărănimii, noi pături şi categorii ale populaţiei ; în această luptă se unesc comuniştii şi socialiştii, organizaţii sindicale de diferite orientări, organizaţii de tineret, de femei şi alte organizaţii obşteşti, mişcări larg democratice. Cîştigă tot mai mult teren ideea închegării unui larg front împotriva dominaţiei monopolurilor, pentru interesele vitale ale maselor populare.

Lupta pentru socialism în ţările capitaliste are loc în condiţii deosebit de complexe, diferite de la ţară la ţară.

Întreaga dezvoltare istorică arată cît de justă este ideea lui Lenin cu privire la abundența și diversitatea enormă de forme, metode și căi în care își găsesc aplicarea legile generale ale revoluției socialiste. Se confirmă previziunea leninistă că această diversitate va crește în mod inevitabil pe măsura cuprinderii în procesul revoluționar a noi țări și popoare.

Misiunea plină de răspundere de a elabora linia politică ce corespunde cel mai bine condițiilor concrete, particularităților fiecărei țări, de a stabili etapele procesului revoluționar, căile și metodele cele mai potrivite desfășurării revoluției socialiste revine clasei muncitoare, forțelor revoluționare interne, partidului marxist-leninist din țara respectivă. Revoluția socialistă este rezultatul unui proces istoric obiectiv, al ascuțirii contradicțiilor și al luptei maselor populare din fiecare țară.

În epoca actuală, de mari prefaceri sociale, cînd puterea de înrîurire a clasei muncitoare, a sistemului mondial socialist și a tuturor forțelor antiimperialiste a crescut considerabil, se creează condiții din ce în ce mai favorabile pentru cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi.

Una din problemele cele mai controversate în mișcarea comunistă contemporană este aceea a trecerii de la capitalism la socialism, pe cale pașnică sau nepașnică, controversă în care își găsesc expresie tendințe de absolutizare a unei căi sau alteia.

Posibilitatea trecerii de la capitalism la socialism pe cale pașnică sau pe cale nepașnică este determinată în fiecare țară de condițiile istorice concrete. Clasa muncitoare este interesată să cucerească puterea fără război

civil. Dar clasele exploatatoare nu cedează de bună voie puterea, gradul de ascuțire a luptei de clasă depinzînd nu atît de proletariat, cît de folosirea violenței de către clasele exploatatoare, de forța lor de împotrivire.

Esențial pentru asigurarea succesului revoluției proletare este ca clasa muncitoare și partidul său să stăpînească **toate** formele de luptă, **fără excepție**, să aibă capacitatea de a le mînui pe toate, să fie pe deplin pregătite **pentru orice eventualitate**, spre a putea **înlocui rapid o formă a luptei cu alta**, potrivit schimbărilor ce survin în condițiile concrete de desfășurare a revoluției.

„Istoria în general — ne învață Lenin — și istoria revoluțiilor în special este întotdeauna mai bogată în conținut, mai variată, mai multilaterală, mai vie, mai «vicleană» decît își închipuie cele mai bune partide, cele mai conștiente avangărzi ale claselor celor mai înaintate... De aci rezultă două concluzii practice foarte importante: prima — pentru a înfăptui sarcina sa, clasa revoluționară trebuie să știe să stăpînească **toate** formele sau laturile activității sociale, fără cea mai mică excepție (ducînd pînă la capăt după cucerirea puterii politice, cîteodată cu prețul unui mare risc și al unui imens pericol, ceea ce n-a dus pînă la capăt înainte de această cucerire); a doua — clasa revoluționară trebuie să fie pregătită pentru înlocuirea cea mai rapidă și mai neașteptată a unei forme cu alta.

Oricine va fi de acord că este neraţională și chiar criminală comportarea unei armate care nu se pregătește să mînuiască toate genurile de arme, toate mijloacele și toate metodele de luptă pe care le posedă sau poate să le posede inamicul. Această constatare referitoare la arta militară

este şi mai valabilă atunci cînd este vorba de politică. În politică se poate prevedea şi mai puţin care mijloc de luptă se va dovedi aplicabil şi avantajos pentru noi în cutare sau cutare împrejurări viitoare. A nu stăpîni toate mijloacele de luptă înseamnă a risca o mare înfrîngere — uneori chiar o înfrîngere hotărîtoare — dacă schimbări independente de voinţa noastră, survenite în situaţia altor clase, vor aduce la ordinea zilei o formă de activitate în care noi sîntem foarte slabi. Dacă vom stăpîni toate mijloacele de luptă, noi vom învinge cu siguranţă, din moment ce reprezentăm interesele clasei într-adevăr înaintate, într-adevăr revoluţionare, chiar dacă împrejurările nu ne vor permite să facem uz de arma cea mai periculoasă pentru inamic, de arma care dă cel mai repede lovituri mortale" [1].

Istoria confirmă că trecerea de la capitalism la socialism este posibilă numai prin înfăptuirea revoluţiei proletare, prin instaurarea, într-o formă sau alta, a dictaturii proletariatului, menită să apere cuceririle revoluţionare, să facă posibilă transformarea socialistă a societăţii. Revoluţia proletară presupune cuprinderea unor puternice forţe sociale, alianţa dintre clasa muncitoare şi ţărănimea muncitoare, unirea într-un front larg a tuturor forţelor şi mişcărilor de masă îndreptate împotriva claselor exploatatoare, împotriva încercărilor acestora de a-şi restaura dominaţia; ea este nemijlocit legată de intensa activitate organizatorică, politică şi ideologică desfăşurată de comunişti în rîndurile clasei muncitoare, ale celorlalte mase populare, în vederea mobilizării lor la luptă, a educării şi călirii lor revoluţionare.

[1] V. I. Lenin. Opere, vol. 31, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1956, p. 78—79.

Atenţia neslăbită acordată întăririi continue a rîndurilor sale, creşterii influenţei politice şi ideologice, lupta intransigentă împotriva oricăror concepţii străine, pentru apărarea purităţii marxism-leninismului asigură forţa şi tăria partidului, capacitatea de a-şi îndeplini misiunea sa istorică.

VII. PENTRU SALVGARDAREA UNITĂŢII ŞI COEZIUNII MIŞCĂRII COMUNISTE INTERNAŢIONALE

În ultimul timp, divergenţele din mişcarea comunistă şi muncitorească internaţională s-au adîncit, iar polemica publică a căpătat o ascuţime deosebită. În locul unei dezbateri animate de străduinţa de a se apropia poziţiile şi a se găsi soluţii pe baza ideologiei marxist-leniniste — în desfăşurarea polemicii publice s-au adoptat forme şi metode care înveninează considerabil relaţiile între partide, se recurge la aprecieri jignitoare, acuzaţii şi procese de intenţii.

O deosebită gravitate are faptul că în polemică sînt atrase aproape toate partidele frăţeşti şi că tonul îl dau partidele care, datorită meritelor şi experienţei lor revoluţionare, au mare influenţă în mişcarea comunistă.

Elaborarea liniei generale comune şi a normelor care să asigure unitatea de acţiune a partidelor comuniste şi muncitoreşti nu poate fi decît rodul înţelepciunii lor colective. În marea varietate de condiţii în care activează partidele marxist-leniniste, coeziunea mişcării comuniste trebuie concepută în lumina necesităţilor istorice de a

asigura, ţinînd seama de această varietate, unitatea în problemele de interes comun, în problemele fundamentale ale dezvoltării sociale. Această unitate nu exclude, firește, păreri diferite într-o problemă sau alta a vieţii interne sau internaţionale.

Atunci cînd apar păreri deosebite în problemele generale ale mişcării comuniste şi muncitoreşti, este esenţial ca ele să nu ducă la încordarea în relaţiile între partide, la contradicţii ireconciliabile, la acuzaţii şi excomunicări reciproce din familia partidelor marxist-leniniste.

La Consfătuirea din 1960 reprezentanţii partidelor frăţeşti din întreaga lume au stabilit de comun acord normele şi metodele care trebuie folosite în dezbaterea problemelor mişcării comuniste mondiale, pentru a asigura unitatea ei de acţiune.

Dacă între două sau mai multe partide comuniste apar deosebiri de vederi în probleme de interes comun sau generale, dezbaterea lor trebuie astfel pregătită şi organizată încît să ducă la unitatea reală de acţiune a partidelor, să îmbogăţească şi să dezvolte creator, potrivit condiţiilor epocii noastre şi ale fiecărei ţări, învăţătura marxist-leninistă. În cazul cînd în cursul dezbaterilor tovărăşeşti, constructive, nu se poate ajunge la un punct de vedere unitar în unele probleme, putem lăsa ca viaţa, practica socială să demonstreze justeţea uneia sau alteia dintre poziţii, iar partidele să acţioneze în spiritul înţelegerii şi respectului reciproc, pentru realizarea scopurilor comune.

Îndelungata istorie a mişcării comuniste demonstrează la ce rezultate negative duce nerespectarea normelor

juste ale relaţiilor dintre partide, bazate pe elaborarea colectivă a hotărîrilor, pe independenţa şi egalitatea în drepturi a fiecărui partid, pe neamestecul în treburile interne ale altor partide.

Încă în ultima perioadă de existenţă a Cominternului, devenise clar că rezolvarea problemelor mişcării muncitoreşti, dintr-o ţară sau alta, de către un centru internaţional nu mai corespundea stadiului de dezvoltare a mişcării comuniste şi muncitoreşti mondiale. Metodele greşite, amestecul în treburile interne ale partidelor comuniste au mers pînă la înlăturarea şi schimbarea unor cadre din conducerea de partid şi chiar a unor Comitete Centrale în întregul lor, la impunerea din afară a unor conducători, la reprimarea unor cadre valoroase de conducere din diferite partide, la blamarea şi chiar dizolvarea unor partide comuniste.

Partidul nostru a trecut şi el, în acea perioadă, prin grele încercări. Amestecul în treburile sale interne a adus daune din cele mai serioase liniei partidului, politicii sale de cadre şi muncii organizatorice, legăturilor partidului cu masele.

Practicile generate de cultul personalităţii în cadrul Cominternului s-au făcut simţite şi în Biroul Informativ. După formarea sistemului mondial socialist, aceste practici s-au extins şi asupra relaţiilor dintre state, ceea ce a sporit gravitatea consecinţelor lor. În 1948 s-a trecut la condamnarea şi excluderea din Biroul Informativ şi din comunitatea statelor socialiste a Partidului Comunist din Iugoslavia şi a Iugoslaviei, ţară care construieşte socialismul. În unele ţări socialiste au avut loc numeroase

excluderi din partid, arestări, procese și reprimarea multor cadre de conducere de partid și de stat. Reabilitarea acestora a fost posibilă numai după ce Congresul al XX-lea al P.C.U.S. a dezvăluit și criticat cultul personalității și practicile pe care acesta le-a generat.

Partidul nostru a considerat justă analiza critică făcută de Congresul al XX-lea al P.C.U.S. cultului personalității, dînd o înaltă apreciere acestei analize, cît și sublinierii de către congres a necesității de a se aplica cu cea mai mare consecvență normele leniniste în viața de partid și în mișcarea comunistă mondială.

Aceste concluzii partidul nostru le consideră de mare actualitate în condițiile divergențelor ascuțite existente astăzi în mișcarea comunistă, cînd ar putea să apară pericolul reeditării metodelor și practicilor generate de cultul personalității.

Întreaga experiență a mișcării comuniste arată ce rol hotărîtor are aplicarea normelor leniniste în activitatea partidelor și în relațiile dintre ele, precum și dintre țările socialiste.

Respectarea strictă a principiului potrivit căruia toate partidele marxist-leniniste sînt egale în drepturi, a neamestecului în treburile interne ale altor partide, a dreptului exclusiv al fiecărui partid de a-și rezolva problemele politice și organizatorice, de a-și desemna conducerea, de a-și orienta membrii asupra problemelor politicii interne și internaționale, reprezintă condiția esențială pentru soluționarea justă a problemelor divergente, ca și a oricăror probleme pe care le ridică lupta lor comună.

Raportul și dispozitivul forțelor de clasă dintr-o țară sau alta, deplasările de forțe și evoluția stării de spirit a maselor, particularitățile condițiilor politice interne și internaționale ale unei țări nu pot fi de nimeni cunoscute mai temeinic și mai profund decît de partidul comunist din țara respectivă. Este dreptul exclusiv al fiecărui partid de a-și elabora, de sine stătător, linia politică, obiectivele concrete, căile și metodele atingerii acestora, aplicînd creator adevărurile generale ale marxism-leninismului și concluziile pe care le desprinde din studierea atentă a experienței celorlalte partide comuniste și muncitorești.

Nu există și nu poate exista un partid „părinte" și un „partid-fiu", partide „superioare" și partide „subordonate", dar există marea familie a partidelor comuniste și muncitorești egale în drepturi; nici un partid nu are și nu poate avea un loc privilegiat, nu poate impune altor partide linia și părerile sale. Fiecare partid își aduce contribuția la dezvoltarea tezaurului comun al învățăturii marxist-leniniste, la îmbogățirea formelor și metodelor practice ale luptei revoluționare pentru cucerirea puterii și construirea societății socialiste.

În dezbaterea și confruntarea punctelor de vedere deosebite privind probleme ale luptei revoluționare sau ale construcției socialiste nici un partid nu trebuie să eticheteze partidul frățesc cu care este în divergență de păreri ca fiind antimarxist, antileninist.

Considerăm nejustă practica de a se folosi, în documente de partid, în materiale de presă și radio, în întîlniri din cadrul organizațiilor internaționale ș.a. apre-

cieri, acuzații și calificative jignitoare la adresa partidelor frățești și a conducerii lor, de a se prelucra în mod neprietenesc și deformat în rîndurile partidului sau în mase poziția altor partide, de a se condamna la congresele sau în hotărîrile unui partid punctul de vedere și poziția altor partide comuniste.

Nici unui partid nu-i este îngăduit a trece peste capul conducerii de partid dintr-o țară sau alta, și cu atît mai mult nu-i este îngăduit a face apeluri la înlăturarea sau schimbarea conducerii unui partid. Aprecierile și manifestările lipsite de respect față de un partid comunist și de conducerea acestuia pot fi interpretate pe drept cuvînt ca lipsă de respect față de clasa muncitoare, de poporul care acordă încredere partidului și conducerii partidului comunist din țara sa, iar aceasta agravează și mai mult relațiile între partide, între state socialiste, afectează prietenia popoarelor respective.

Din păcate, în focul polemicii, acuzațiile reciproce au ajuns să înlocuiască analiza științifică a deosebirilor de păreri, să întunece fondul problemelor, depășind orice limite.

Este de neconceput ca în relațiile dintre partidele comuniste să se recurgă la acuzații reciproce, profund jignitoare la adresa conducătorilor unui partid frățesc — că ar fi „cei mai mari revizioniști ai timpurilor noastre" care fac „cîrdășie cu imperialismul S.U.A." și „deschid larg porțile pentru reinstaurarea capitalismului" sau că ar fi „troțkiști" care „desfășoară un atac furios împotriva socialismului mondial", „parteneri din flancul drept al «turbaților» americani" ș.a.

Asemenea invective grave nu pot duce decît la încordarea relațiilor între partide, la îngreunarea contactelor

între conducerile partidelor respective și împing spre ruptură, spre sciziunea mișcării comuniste.

Intr-o perioadă în care partidelor comuniste și muncitorești le revin sarcini hotărîtoare pentru destinele omenirii, cînd unitatea lor este necesară mai mult ca oricînd, polemica publică, formele ei de manifestare au creat confuzii într-un șir de partide comuniste și în rîndul oamenilor muncii dintr-o serie de țări. Cu numeroase prilejuri, liderii ai popoarelor din țările recent eliberate și ai mișcării de eliberare națională și-au manifestat amărăciunea și îngrijorarea în legătură cu disensiunile dintre țările socialiste, exprimîndu-și speranța că se va pune capăt fără întîrziere acestor disensiuni.

Prezintă o deosebită gravitate faptul că într-o astfel de situație, în organele centrale de presă ale unuia dintre cele mai mari partide frățești, P. C. Chinez, se susține că în actualele condiții din mișcarea comunistă sciziunea, atît pe plan internațional cît și în diferite partide, devine necesară și inevitabilă și că dialectica dezvoltării mișcării clasei muncitoare internaționale este „unitatea, lupta și chiar sciziunile, precum și o unitate nouă pe o bază nouă".

După părerea noastră, aceasta înseamnă teoretizarea sciziunii, un apel la sciziune.

Profitînd de actuala stare de lucruri din mișcarea comunistă, tot felul de elemente nemulțumite, antipartinice, dizolvante, dintr-o serie de partide se ridică împotriva conducerii de partid, se constituie în grupuri scizioniste, se autointitulează „adevărate partide marxist-leniniste" și luptă pentru spargerea mișcării muncitorești din țara respectivă.

Este regretabil că aceste grupuri găsesc apreciere favorabilă și sprijin la tovarășii chinezi.

Consfătuirile, sesiunile și congresele din ultimii ani ale diferitelor organizații democratice internaționale, și mai ales cele recente, arată că polemica deschisă duce la micinarea influenței și prestigiului de care se bucură comuniștii, țările socialiste în aceste organizații, la slăbirea unității și capacității de luptă a organizațiilor internaționale muncitorești și democratice.

Constatăm cu regret că în materialele unor partide comuniste și muncitorești se adresează îndemnuri partidelor frățești la ascuțirea polemicii publice — ceea ce duce la încordarea relațiilor, la agravarea pericolului de sciziune.

Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și Partidului Comunist Chinez, datorită prestigiului de care se bucură, le revin o răspundere și un rol deosebit în restabilirea unității mișcării comuniste. **Adresăm un apel către toate partidele frățești și în primul rînd către cele două mari partide, Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Partidul Comunist Chinez : să ne unim cu toții eforturile pentru a bara calea sciziunii, pentru a salvgarda unitatea și coeziunea lagărului țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale !**

Primul și cel mai important pas, în momentul de față, este încetarea imediată și sub toate formele a polemicii publice între partidele comuniste și muncitorești.

Adresăm un călduros apel către toate partidele pentru încetarea imediată a polemicii publice și pregătirea Consfătuirii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, pentru apărarea și întărirea unității lagărului țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale.

Încetarea imediată a polemicii publice ar fi privită de întreaga omenire ca o demonstrație a forței și vitalității marxism-leninismului, a capacității partidelor comuniste de a rezolva divergențele pe cale tovărășească, principială. Aceasta ar întări considerabil prestigiul și influența socialismului, ar da un puternic avînt forțelor mișcării revoluționare antiimperialiste, cu consecințe deosebit de favorabile asupra întregului proces revoluționar mondial.

Dacă nu se va putea realiza încetarea completă a polemicii deschise, atunci deosebirile de păreri să fie dezbătute principial, cu obiectivitate. Invectivele și aprecierile jignitoare, acuzațiile reciproce, procesele de intenții, deformarea și mistificarea pozițiilor altor partide nu pot constitui argumente convingătoare, care să contribuie la soluționarea problemelor.

Partidul Muncitoresc Romîn consideră că este necesar să se înceapă de îndată consultări între Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, Partidul Comunist Chinez și celelalte partide frățești în vederea constituirii unei Comisii formate din reprezentanții unui număr de partide, care să treacă la pregătirea unei Consfătuiri a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești.

O asemenea Consfătuire trebuie organizată numai pe baza participării tuturor partidelor comuniste și muncitorești și trebuie convocată numai după ce va fi temeinic pregătită.

C.C. al P.M.R. consideră că o Consfătuire la care ar participa numai o parte din partidele comuniste ar fi impo-

triva cauzei unității, ar duce la agravarea situației, la izolarea unor partide frățești, la consacrarea sciziunii mișcării comuniste și muncitorești mondiale.

Sintem convinși că unitatea în principalele probleme ale dezvoltării sociale poate și trebuie să fie înfăptuită dacă partidele frățești vor căuta, cu perseverență și răbdare, căile de înțelegere reciprocă și de apropiere a pozițiilor.

C.C. al P.M.R. își reafirmă convingerea că deasupra oricăror divergențe stă ceea ce este comun partidelor comuniste și muncitorești; ceea ce le unește reprezintă esențialul și este infinit mai puternic decît orice deosebiri de vederi. Ne unesc țelurile comune ale cuceririi puterii de către clasa muncitoare, ale victoriei socialismului și comunismului în întreaga lume. Ne unește lupta comună împotriva imperialismului, pentru interesele vitale și drepturile democratice ale maselor populare, împotriva colonialismului sub toate formele sale, pentru eliberarea națională a popoarelor; ne unește țelul comun al statornicirii unei păci trainice în lume, ca sarcină vitală a întregii omeniri. Ne unesc internaționalismul proletar, solidaritatea internaționalistă de clasă, răspunderea istorică față de proletariatul internațional și față de oamenii muncii de pretutindeni, ne unesc ideologia comună, învățătura marxist-leninistă.

Aceste legături unesc partidele comuniste și muncitorești într-o mare familie de partide frățești, formează baza trainică a coeziunii mișcării comuniste și muncitorești mondiale, constituie factorii obiectivi ai soluționării tovărășești a oricăror probleme dintre partidele noastre.

Mai mult decît oricînd sînt de o arzătoare actualitate concluziile Declarației de la Moscova din 1960 că „**interesele luptei pentru cauza clasei muncitoare impun unirea tot mai strînsă a rîndurilor fiecărui partid comunist și ale marii armate a comuniștilor din toate țările**".

22 aprilie 1964

COMITETUL CENTRAL
AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÎN

Dat la culex 26.04.1964. Bun de tipar 26.04.1964. Apărut 1964. Hirtie ziar de 50 g/m², 540×840/16. Coli editoriale 2,6. Coli de tipar 4. C.Z. pentru biblioteci 3CP=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 5.922/40.298 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii, nr. 1, București — R.P.R.

75 bani